

Haigekassa seisukohad Tartu Linna Polikliiniku ja eriarstiabi partnerite valiku tulemuste osas

Aprill 2014

Taust ning ajakirjaniku küsimused

Haigekassa korraldas eriarstiabiteenuse osutamise konkursi, mille tulemusel jäi Tartu Linna Polikliinik ilma senisest kümnest eriarstialast kaheksast - haigekassas kindlustatud inimene ei saa seal haigekassa kulul enam käia günekoloogi, neuroloogi, uroloogi, reumatoloogi, kirurgi, ortopeedi, kardioloogi ning nina-kõrva-kurguarsti juures. Paljud tartlastest patsiendid on suures segaduses - linnapolikliinikus on eriarstid töötanud aastakümneid, seal käisid eriarstidel paljud, sest linnapolikliinikus olid pea kõigil eriarstidel järjekorrad lühemad kui Tartu Ülikooli kliinikumis

Üldine teave.

Vastavalt seadusele peab EHK lisaks haiglavõrgu arengukavas loetletud haiglatele valima eriarstiabi lepingupartnereid nn. valikukonkursi tulemusena ning tuginedes seaduses loetletud asjaoludele. Põhimõtteliselt võib valikukonkursi tulemusel laieneda haigekassa lepingut omavate teenuseosutajate ring ja seega patsientide valikuvõimalused. Haigekassa täiendavate lepingupartnerite valikukonkursse on siiani korraldatud iga kolme aasta tagant. 2014. a. konkursi tingimused ning valikukonkurss on põhjalikult kirjeldatud EHK juhatuse ja nõukogu vastavates otsustes. Mõningaid valikukonkursiga seotud asjaolusid on täpsemalt selgitanud ka Tallinna halduskohus oma 21. märtsi otsuses. Kokkuvõttes tuleb rõhutada, et haigekassa eriarstiabi partnerite valikuprotsess kui haldusmenetlus ja sellel osalemine on seadusandlikult vägagi täpselt reguleeritud valdkond. Arvestades eelmiste aastate kogemusi ning ka kogunenud kohtupraktikat, pöörasime seekord koostöös erialaseltsidega olulist tähelepanu valikukriteeriumitele, samuti valiku planeerimisele ning protsessi läbiviimisele. Valikuprotsessi tulemused määravad seega kokkuvõttes hindamiskriteeriumite tulemused ning haldusprotsessi reeglid.

1. küsimus - miks jäi Tartu linnapolikliinik sel konkursil pea enamikel eriarsti erialadel konkurentidele alla? Kas Tartu linnapolikliinik kogus konkurentidest vähem punkte haigekassa silmis kesise töö või pakutud kallima hinna pärast?

Tartus oli konkurents tihe, kõiki laekunud pakkumisi tervishoiuteenuse osutamiseks hinnati kinnitatud kriteeriumite alusel.

Haigekassa kodulehel on valiku kinnitamise otsuse juures toodud lisad 1 ja 2, mis sisaldavad detailset kirjeldust taotlejate kohta ning pingerea moodustumise asjaolusid.

<http://www.haigekassa.ee/raviasutusele/lepingud/lepingupartnerite-valik-2014>

2. küsimus: mida selline punktiarvestuses korraldatud konkurss näitab patsiendile - kas seda, et ta on seni käinud viletsas polikliinikus ja nüüd saab minna abi otsima paremasse kohta?

Hinnates konkursil osalejate kvaliteedinäitajaid, sh näiteks arstide pädevust ja kogemust, varasemate lepingute täitmist, õigusaktidest kinnipidamist, tervise infosüsteemi andmete edastamist, moodustub teenusepakkujatest pingerida ning valituks osutuvad need, kes said kõige kokkuvõttes enam punkte. See ei anna tunnistust OÜ Tartu Linna Polikliinik nõrkadest kvaliteedinäitajatest, vaid sellest, et tervishoiuteenuste pakkumisel on tihe konkurents ning kõik teenusepakkujad teevad pingutusi, et pakkuda parimat kvaliteeti. Lõppkokkuvõttes võidab sellest patsient.

3. Sotsiaalministeerium on võtnud suuna tervisekeskuste arendamisele, nende rajajatena on eelistatud omavalitsused, omavalitsusliidud või munitsipaalhaiglad, selgitas paar nädalat tagasi ajalehele Lääne Elu sotsiaalministeeriumi projekti Rain Sepping, kes põhjendas seda eelistust sellega, et omavalitsuste puhul võib eeldada suuremat vastutust kui erafirmalt. OÜ-s Tartu Linna Polikliinik töötab 18 perearsti, kellel on ligi 30 000 patsienti. Tartu linnapolikliinikus on röntgen, labor, ultraheliuuringud, apteek ja kuni selle aasta 1. aprillini olid seal ka 10 eriala eriarsti, kelle juurde selles majas perearstil käivad inimesed vajadusel tihti läksid. Seega on Tartu linnapolikliinik juba praegu tõeline tervisekeskus, kus oli patsientidel isegi rohkem, kui nähakse tulevikus ette eurorahaga rajatavates perearstikeskustes. Võib ju isegi öelda, et Tartu linnapolikliinik oli ajast eest - kui riigis alles räägitakse tervisekeskuste rajamisest, siis selles asutuses töötas see juba aastaid.

Eriarstiabi partnerite valikuprotseduur ei puuduta esmatasandi tervishoidu ja perearstipraksiste poolt teenuste pakkumist. Perearstisüsteemi arendamist ja esmatasandi vastutuse suurendamist jätkab haigekassa kindlasti ka eelolevatel aastatel. Mitut perearsti nimistut koondavad perearstikeskused on seejuures osutunud sageli optimaalseteks esmatasandi teenuse pakujateks. Seetõttu on ka Tartu Linna Polikliinik kui perearstikeskus kindlasti haigekassale Tartus hinnatud ja usaldusväärne lepingupartner.

Esmatasandi teenus ja eriarstiabi on tervishoiusüsteemi iseseisvad osad. Perearstiabi eesmärgiks on olla esmaseks kontaktiks ja nõustajaks kõigile tervisküsimustega kindlustatutele, olles võimeline tagama kiiresti arstiabi enamiku terviseprobleemide korral ja vajadusel suunates patsiendi eriarstile. Perearstiteenuse osutaja ei saa pakkuda eriarstiteenust ja vastupidi. Perearstiteenuse ja eriarstiabi teenuse rahastamise põhimõtted on samuti täiesti erinevad. Mõned suuremad tervishoiuettevõtted pakuvad küll üheaegselt üld- ja eriarstiabi, kuid ka siis peab suunamine eriarstile olema selgelt meditsiiniliselt põhjendatud ning patsiendil vabadus valida eriarsti kõigi haigekassa lepingupartnerite seast. Tervisekeskuste arendamine on kindlasti oluline samm esmatasandi teenuse tulemuslikkuse edasiseks tõstmiseks. See ei eelda ülaltoodud ja ennast kokkuvõttes õigustanud perearstiabi ja eriarstiabi toimimis- ja rahastamispehõhimõtete muutmist.

Valikukonkursi tulemusena lepingupartneriks osutunud erialadel on ka Tartu Linna Polikliinik kindlasti haigekassale Tartus hinnatud ja usaldusväärne eriarstiabi lepingupartner.

4. küsimus - kuidas sai siis ikkagi juhtuda, et ühe konkursiga lõhuti aastatega üles ehitatud ja hästi toiminud süsteem?

Valikukonkursi tulemused mõjutavad kahtlemata teenusepakujaid erinevalt, sest konkursil valituks osutunud teenuseosutajate loetelu muutub iga valikuga. Nagu eelpool mainitud, võib haigekassa lisaks arengukavas toodud haiglatele sõlmida ravi rahastamise lepinguid teiste eriarstiabi teenusepakujatega ainult valikukonkursi tulemusena. Haigekassal on seadusest tulenev kohustus vältida suunatud valikut. Just sellega on olnud seotud viimase kolme aasta valikuga seotud kohtuvaidlused, mille osas on haigekassa senini veenvalt tõendanud, et kaitseb valiku protsessis kindlustatute huve ja tagab valikupartnerite ühetaolise kohtlemise.

Partneritega sõlmitavad lepingud on tähtajalised ja on täienduseks haiglavõrku kuuluvatele teenuseosutajatele, pakkudes inimestele lisavõimalusi. Rõhutame, et teenuse osutamise nõuded on kõigil haigekassa lepingupartnerite jaoks ühetaolised sõltumata sellest, kas tegemist on haiglavõrku kuuluva või valikuprotsessi läbinud partneriga.

Lisaks tuleb märkida, et kuigi Eesti Haigekassa on eriarstiabis suurim teenuste ostja, saavad kõik Eestis tegevusluba omavad tervishoiuteenuse osutajad pakkuda patsientidele arstiabi ja teenindada inimesi olenemata haigekassa lepingust. Riikliku ravikindlustuse lepingupartnerid paiknevad üle kogu

Eesti ja kõigi nende vahel saab iga kindlustatu ise valida, haigekassa siinkohal teenuste eest tasumisel mingeid piiranguid ei sea.

4. küsimus - Tartu linnapolikliinikus on eriarstidele soetatud vajalik aparatuur ja sisustatud nende tööruumid (sh ka operatsioonituba, kus nt 0,25 koormusega töötanud üldkirurg tegi aastas ligi 400 väiksemat lõikust) maksumaksja raha eest. Küsimus - kas haigekassa ei pea sellist konkursi korraldades üldse arvestama asjaoluga, et maksumaksja on ühte kohta teinud juba kulutused ning neid kulutusi ei tohi kasutuks muuta?

Haigekassa lepingupartnerite konkursil osalemise eelduseks on see, et tervishoiuteenuse osutajal on juba olemas teenuse osutamiseks vajalikud vahendid, s.t. investeeringud sisseseadesse, aparatuuri, hoonesse jms. on ettevõtja enne konkursile kandideerimist juba teinud. Tuleb rõhutada, et haigekassa ostab ravi rahastamise lepingute alusel oma kindlustatutele tervishoiuteenuseid ja võtab kindlustatult üle haiglale ravi eest tasu maksmise kohustuse. Haigla või tervishoiuteenuse osutaja omandivorm (s.h. küsimus, kas investeeringud on tehtud avalike vahendite või erarahastamise arvelt) ei ole seejuures oluline.

5. küsimus - kas haigekassa peab või ei pea oma otsuseid tehes arvestama ka maksumaksja raha võimalikult pikaajalise kasutamise eest?

Haigekassa jaoks on ravikindlustuse vahendite otstarbekas kasutamine kindlasti väga oluline eesmärk. Ravikindlustuse ja Eesti Haigekassa seaduste kohaselt on haigekassa peamine eesmärk tagada solidaarse ravikindlustuse põhimõtteid järgides heal tasemel arstiabi kogu Eestis. Ühtlasi on meil ka kohustus tagada ravikindlustuse jätkusuutlikkus. Selleks sõlmime viieaastased raamlepingud perearstide ning regionaal- ja keskhaiglatega ning maakondades tegutsevate üldhaiglatega. Nende haiglate kaudu tagame arstiabi terviklikkuse (ambulatoorne ja päevaravi ning haiglaravi) kõikjal Eestis. Samuti on seeläbi tagatud lisaks plaanilisele arstiabile kindlustunne kõigi erakorraliste haigusjuhtumite puhuks. Seetõttu on need haiglad ka loetletud Vabariigi Valitsuse määruses, millega on paika pandud haiglavõrgu arengukava (HVA) ning haigekassale kohustus sõlmida nimetatud asutustega teenuste osutamise lepingud.

Lisaks HVA haiglatele on meie jaoks olulisel kohal ka teised tervishoiuteenuse osutajad ehk valikupartnerid (nagu näiteks Tartu Linna Polikliinik). Need asutused täiendavad haiglate poolt pakutavat ja annavad inimestele täiendavad võimalused tervishoiuteenuste kättesaadavuseks. Valikupartneritega sõlmitakse tähtajalised teenuste osutamise lepingud ning iga 4 aasta tagant (varem 3a) korraldatakse uus valikukonkurss, milles peavad olema kõigile osalejatele tagatud võrdsed võimalused haigekassa lepingu saamisel ning kus hinnatakse juba eespool nimetatud kriteeriume.

6. küsimus - kui maksumaksja rahaga üles ehitatud Tartu linnapolikliinikus oli eriarstiabis midagi halvasti (mida võib patsient ju konkursitulemuste järgi arvata, sest linnapolikliinik ei jäänud konkursisõelale), siis miks pole haigekassa (kui maksumaksja raha jagaja) sellesse sekkunud ning nõudnud puuduste kõrvaldamist? Kas haigekassa peaks üldse selliste asjadega tegelema?

Valikukonkursil osalemine iseendast näitab, et konkreetne teenuseosutaja pakub kehtivate nõuetega kooskõlas olevat raviteenust. Valikukonkursi kui haldusmenetluse tulemused selguvad igal konkreetsetel erialal konkursil osalenud teenuseosutajate pakkumiste hindasime tulemusena. Kindlasti mitte ei näita koht selle pingereas, et eriarstiabi teenuse osutamine ei vasta kehtivatele nõuetele.

Jälgime rahastamise lepingu tingimuste täitmist meie lepingupartnerite poolt. Seadusest tulenevat järelevalvet tervishoiuteenuste osutajate üle teostab Eestis terviseamet.

7. küsimus - kas keegi peab või peaks aastakümneid Tartu linnapolikliinikus eriarstide juures käinud patsiente informeerima, et nt talle väga vajalik reumatoloog töötab nüüd haigekassa lepingu alusel nt firmas See ja Too, mis asub aadressil...Praegu on patsiendid teadmatuses, haigekassa lepingu saanud eriarstiabi osutavad erafirmad on paljudele tundmatud, rääkimata sellest, et ei teata nende asukohta ega seal küsitava visiiditasu suurust. Perearst võib, kuid pole ju kohustatud soovutama eriarsti. Peale selle suhtuvad eriti just vanemad inimesed erafirmadesse umbusuga - arvatakse, et seal tuleb igal juhul maksta. Kas patsiendi sellekohane informeerimine on üldse kellegi asi või peab patsient ise kõigi temast mitte kuidagi sõltuvate muutustega hakkama saama?

Kahtlemata on patsientide informeeritus väga oluline ning panustame sellesse hetkel palju. Haigekassa kodulehel on alates toodud eriarstiabi partnerite loetelu, põhjalikult on instrueeritud haigekassa infotelefoni ja klienditeeninduste töötajad, oleme omalt poolt teavitanud kõiki perearste ning planeeritud on ka teavitus ajalehtedes.